

TÜRKİYE’DEKİ KURUMSAL AÇIK ERİŞİM ORGANİZASYONLARININ YÖNETİŞİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

A RESEARCH ON THE ANALYSIS OF THE GOVERNANCE PRACTİCES OF THE CORPORATE OPEN ACCESS ORGANIZATIONS IN TURKEY**

Orhan ALAV¹

Öz

Bu çalışma, dünyada ve Türkiye’de 2004 ve 2018 yılları arasında “Açık Bilim” anlayışına dayalı olarak gelişen “Açık Erişim Arşiv” organizasyonlarının Türkiye’deki kurumsal yönetim yapılanmaları ve uygulamalarını ele alan bir çalışmadır. Çalışma ile, Türkiye’deki Açık Erişim (AE) organizasyonları ve yönetim yapılarının içerikleri; kurumsal yapılanmaları, politikaları, ağsal etkileşimleri, stratejileri ve yönetim model yapıları ele alınarak bu organizasyonların yönetim performansları saha çalışması ile özgün olarak geliştirilen ölçek üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışma tasarımı (modeli) McKinsey Enstitüsünün 7S modelinden esinlenerek geliştirilmiştir. Çalışmada, araştırma sahasındaki örneklem grubun davranışların nedenlerini ortaya çıkarma ve açıklanması yönü ile “betimleme yöntemi” kullanılmıştır. Çalışmanın verileri; dünyada ve Türkiye’de AE konusunda yayımlanmış literatür ve saha çalışmasından oluşmaktadır. Çalışmanın araştırma evreni 146, araştırma örneklem grubu ise 97 Kurumsal Açık Erişim (KAE) organizasyonundan oluşmaktadır. Veri analizinde çalışma verileri çoklu regresyonu içeren faktör analizine tâbi tutulmuştur, elde edilen bulguların istatistik analiz sonuçları ile verilerin bağımlı ve açıklayıcı değişkenler arasındaki ilişkileri ve de özgün olarak geliştirilen beşli Likert

* Bu çalışma, yazar Orhan Alav’ın “Türkiye’de Kurumsal Açık Erişim Arşiv Yönetimi Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi” isimli Doktora çalışmasından üretilmiştir. Çalışma, dergi editörlüğünün yayın politikalarına göre belirli sınırlar dahilinde kısaltılabilmektedir. Çalışmanın içeriği özgünlüğü açısından metin içerisinde verilen rakam ve faktör değerlerinden ibaret değildir. İstatistik bölümü çalışmanın 6 ana bölümünden sadece bir bölümünü kapsamaktadır. Çalışma sonuç bulgularında belirtilen ilave bilgiler saha çalışmasını kapsayıcı şekilde verilmiştir. Bkz. Alav, Orhan (2018), Türkiye’de Kurumsal Açık Erişim Arşiv Yönetimi Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi (Yayımlanmış Dr. Tezi), SDÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A.B.D., Isparta, URL: <http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS02700.pdf>.

** This paper is based on the author, Dr. Orhan Alav’s doctoral study called “A Research and Model Proposal on the Corporate Open Access Archive Governance in Turkey”. See Also. Alav, Orhan (2018a), “A Research and Model Proposal on the "Corporate Open Access Archive Governance in Turkey” (Published PhD Dissertation), University of Süleyman Demirel, Institute of Social Sciences, Business Administration, Isparta, Turkey., URL:<http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS02700.pdf>

¹ Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, orhanalav@sdu.edu.tr

modelindeki KAE ölçeğinin güven aralığı ve geçerliliği ölçülmüştür. Çalışma ile, Türkiye'deki KAE organizasyonlarının yönetim yapılarına yönelik bir model önerisi ortaya konmuştur. Çalışmanın sonuç bulguları ise, çalışmada elde edilen özgün değerler tartışılarak öneriler olarak ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Açık Bilim, Açık Erişim, Açık Arşiv Yönetişim.

Abstract

This study deals with the corporate governance structures and practices in Turkey of the "Open Access Archive (OAA)" organizations based on the understanding of "Open Science" developing in the world and Turkey between the years of 2004 and 2018. Open Access (OA) organizations in Turkey and the contents of the governance structures, corporate structures, policies, network interactions, strategies and governance model structures were addressed in the study, and the governance performances of these organizations were evaluated with the scale developed originally to conduct the fieldwork. The study design (model) was developed with the inspiration of the 7S model of McKinsey Institute.

In this study, the "description method" was used to reveal and explain the reasons of the behaviors of the sample group in the research area. The data of the study consist of published literature and field study about Open Access in the world and in Turkey. The research population of the study was comprised of 146, and the research sample group consisted of 97 Corporate Open Archive (COA) organizations. In the data analysis, the study data were subjected to factor analysis including multiple regression, and the relationship between the results of the statistical analysis of the obtained data and the dependent and descriptive variables of the data, and the confidence interval and validity of the Corporate Open Access scale in the form of the originally developed five-point Likert model were measured. A model proposal was introduced for the governance structures of the Corporate Open Access organizations in Turkey through the study. The findings of the study were presented as suggestions by discussing the original values obtained in the study.

Keywords: Open Science, Open Access, Open Archive Governance.

1. GİRİŞ

Son 20 yılda dünyada ve Türkiye'de gelişim gösteren açık bilim ekosistemine ve anlayışına dayalı olarak gelişen Açık Erişim (AE) ve organizasyon yapıları gittikçe önemli hale gelmektedir. Günümüzde bilgi, entelektüel sermayeye dönüşerek değerli bir emtia durumuna gelmiştir. Dolayısıyla, bilginin yaratılması, depolanması, işlenmesi ve bilgi teknolojilerine dayalı olarak İnternet (bilgi) ağları vasıtası ile geniş kitlelerce görünür ve en kısa (anlık) zaman diliminde erişilebilir kılınması, beraberinde kurumsal yapılı açık erişim organizasyon sistemlerinin oluşmasını sağlamıştır. Çalışma ile, Türkiye'deki kurumsal yapılı açık erişim organizasyonlarının yönetim yapıları ve uygulamaları ele alınmıştır.

2. AÇIK ERİŞİM KAVRAMI VE İÇERİĞİ

Araştırmanın ana konusunu oluşturan "Açık Erişim" kavramı literatürde, bilgiye İnternet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal

amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması” (Budapest Open Access Initiative, 2014) şeklinde tanımlandığı görülür. KAA erişim organizasyonları ise, bilim insanları, üniversiteler ve diğer kurumlar tarafından üretilmiş olan doğrulanmış bilgiyi depolayan, işleyen, kaydeden ve bilginin engelsiz ve ücretsiz olarak dağıtımını sağlayabilen ve bünyesinde bilgiyi uzun süreli koruyabilen dijital derme hizmeti şeklinde tanımlanır (Ertürk, 2010). KAA erişim organizasyonlarının ortaya çıkması ve gelişiminde 2000’li yıllar sonrasında yaygın olarak ortaya çıkan bilgisayar ve İnternet teknolojisi temel yapıyı oluşturmuştur. Gelişen bilişim teknolojisi beraberinde bilimsel yayıncılığı da etkilemiş ve bilgiyi kağıttan çıkartarak değişime uğratarak dijital forma dönüştürmüştür. Bilginin dijitalleşmesi ile birlikte yayımı ve erişimi de kolay hale gelmiştir. Bu durum, bilim insanlarının bilimsel bilgiye ve literatüre en kısa zaman aralığında en uygun maliyet veya ücretsiz olarak erişebilme isteklerini artırmış ve beraberinde bilimsel iletişimin (Uçak, 2009) sağlanabildiği bilgi merkezleri olan açık erişim organizasyonlarını doğurmuştur. Günümüzde, üretilen bilginin değeri görünürlük, hızlı ve eşzamanlı erişilebilirlik yönü ile dikkat çeker. Bu süreçte bilginin yönetimi ön plana çıkmaktadır. Bilgi yönetimi kapsamında, sadece bilgi değil, aynı zamanda emek, zaman, para, personel ve altyapının da (donanım, bilgisayar/İnternet, yazılım) yönetimi değerlendirilir. Çünkü bilginin depolanıp işlenmesi, görünürlüğü, engelsiz ve ücretsiz erişiminin sağlanması bütünlük bir sistemi içerir. KAA erişim organizasyonları bu sistemin başarılı uygulamaları olarak görülür.

2.1. Türkiye’de Kurumsal Açık Arşiv (Kaa) Erişim Yapılanmaları ve Gelişimi

Türkiye’de KAA organizasyon yapılanmaları konusunda kamu (üniversiteler) destekli (Karasözen, 2010) olarak 1996’dan 2018 yılına kadar yapılan çalışmaların farkındalık ve yapılanma çalışmaları olduğu görülmektedir. “Üçüncü Ulusal Açık Erişim Arşiv Çalıştayı” sonuç bildirgesinde (3.AE Çalıştay Sonuç Bildirgesi) ifade edildiği gibi “Açık Erişim Arşiv” olarak ifade edilen yapı, yasal zemine kavuşturularak kamu kaynaklarıyla yapılan araştırmaların çıktısına erişimin sağlanabilmesini hedeflemektedir. Türkiye’de KAA erişim yapılanmaları henüz istenilen seviyede olmasa da, AE’lerin farkındalık ve önemi açısından Üniversiteler, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ve Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) ve Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) gibi kurum ve kuruluşların farkındalık yaratma çalışmaları görülmektedir (Alav, 2018). Türkiye’de resmi düzeyde 146 Üniversite içerisinde 87 üniversite ve kurumun KAA politikası yönerge düzeyinde mevcut olmasına rağmen, henüz milli bir KAA yönetim model yapısı söz konusu değildir. Ancak 2010’dan sonraki süreçte son yıllarda Hacettepe Üniversitesi, İYTE, YÖK, TÜBİTAK, Üniversiteler ve ANKOS’un (ANKOS, 2016) ortak çalışmaları ile Türkiye’de ulusal düzeyde KAA oluşum ve geliştirme çalışmaları yürütülmektedir (Türkiye KAA Çalıştayları, 2016). Türkiye’de devlet düzeyinde üniversiteler arasında eşgüdümlemeye dayalı

KAA yönetim model yapı oluşturma deneme çalışması YÖK’ün Ocak 2014’te başlattığı “Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi (YAAP)” olduğu görülmektedir (YAAP, 2015). Bu proje ile Türkiye’deki üniversitelerde üretilen tüm bilimsel çıktılarının depolanması, düzenlenmesi ve erişime açılması, harmanlanması ve merkezi olarak da erişilebilir kılınması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, YÖK, Türkiye’deki tüm üniversitelere açık erişim politikalarını oluşturmaları için örnek politikalar (YÖK, 2017; YAAP, 2015) göndererek AE konusunda üniversite yönetimleri bilinçlendirilerek, üniversitelerin kendi

kurumsal AE organizasyon yapılanmaları konusunda farkındalık oluşumuna katkı sağlamayı amaçlamıştır. (Açık Erişim Çalıştayı, 2014). Türkiye’deki çarpık kamu bürokrasi anlayışı yüzünden YÖK-YAAP projesi hayata geçirilemeden bir yıl içerisinde sönmüştür. Ocak 2016 tarihi itibarı ile Türkiye’deki kurumsal açık erişim arşivlerine baktığımızda ortaya çıkan tablo şöyle şekillenmektedir: Türkiye’de kurumsal arşiv çalışmasına giren kurum sayısı 146’e, KAA politikası hazırlayan kurum sayısı 87’ye, Handle AE kayıt rehberi üyeliği yapan kurum sayısı 39’a (HANDLE, 2016), Open Access Infrastructure for Research in Europe (OpenAIRE)’ de harmanlanan kurum sayısı 18’e ulaşmıştır (OpenAIRE, 2015).Türkiye’de 124 kurum arşivinin kurulumu tamamlanmış, bunlardan 69’u arşivlere veri girişi yapmaya başlamıştır. Uluslararası Açık Arşiv Rehberi “Directory of Open Access Repositories” (OpenDOAR)’da Türkiye’den kayıtlı arşiv sayısı 45’e yükselmiş (ANKOS, 2016) olmasına rağmen henüz üniversitelerin çoğunda kurumsal arşiv politikaları ve stratejilerinin istenilen seviyede olmadığı tespit edilmiştir (3.AE Sonuç Bildirgesi, 2014). Türkiye’deki mevcut KAA erişim organizasyonları alt yapılarını Avrupa açık arşiv organizasyon yapılarından “Open Access Infrastructure for Research in Europe” (OpenAIRE), Mediterranean Open Access Networks (MedOAnet) ve “Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research” (PASTEUR4OA)’nın altyapı ilkeleri ve temel politikalarını örnek alınarak yapılandıkları görülmektedir.

3.KONUNUN ÖNEMİ VE AMACI

Konunun önemi; bilginin evrimi sonucunda günümüzde bilgi teknolojilerine (BT) dayalı olarak gelişen açık veriye dayalı yeni bilgi formatları (dijital bilgi) bilginin kullanım ve bilgi organizasyon yapılarını da değişime uğratmıştır. Bu durum; bilgi yaşam döngüsünü değişime uğratarak bu döngünün yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda adına “Açık Erişim” dediğimiz ağsal yapıdaki yeni nesil organizasyonlarda makineler açık bilim ekosistemi içerisinde birbirleri ile konuşarak karşılıklı bilgi alışverişi içerisinde bulunmaktadır. Söz konusu bu yeni yapı ve oluşum adına açık erişim dediğimiz yeni nesil açık arşiv erişim organizasyonlarını doğurmuştur. Bu yeni yapı, bilginin depolanmasını, işlenmesini, yayılımını, geniş kitlelerce görünür ve erişilebilir kılınmasını, beraberinde kurumsal açık erişim arşiv sistemlerini gerekçelendirme kaynağını oluşturur. Bu bağlamda bilim insanlarının “kurumsal bilgiye” (Özdemirci, 2017) ve literatüre en kısa zaman aralığında en uygun veya ücretsiz maliyet seçenekleri ile erişebilme istekleri bilimsel iletişimin (Uçak, 2009) sağlanabildiği geleneksel yayıncılığın dışında açık bilim ekosistemine (Tonta, 2015) dayalı olarak gelişen ve bilginin bariyersiz olarak görünürlüğünü ve ücretsiz erişimini sağlayan açık erişim organizasyonlarını doğurmuştur. Günümüzde, KAA erişim organizasyonlarının üstlenmiş oldukları görev ve fonksiyonları bu kurumları önemli hale getirmiştir. Bu bağlamda, çalışma Türkiye’deki Kurumsal Açık Arşiv (KAA) erişim organizasyonlarının yönetim uygulamalarının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma çalışmasıdır. Çalışma; Türkiye’deki akademik açık erişim organizasyonlarının yönetim yapı ve uygulamalarını içermektedir. Çalışma ile, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapılanmaları; ağsal ilişkileri, etkileştiği yapı ve sistemler, üstlendikleri işlevler literatür destekli bilgi ve saha çalışması ile birlikte değerlendirilmiştir. Çalışma ile, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının mevcut yönetim uygulamaları değerlendirilmiştir. Çalışmada, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapı ve işlevlerine yönelik özgün

KAA Ölçeği” ve bu organizasyonların yönetim yapılarının rasyonel yönetilebilmesine yönelik örnek “KAA Yönetişim Model Önerisi” geliştirilmiştir. Çalışma ile, Türkiye’de kurumsal yapıya kavuşmuş olan açık arşiv erişim organizasyonlarının yönetim alanları ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konmuştur.

4.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ VE SINIRLILIKLARI

Araştırmanın problemi; dünyada ve Türkiye’de yakın zaman süreçlerinde gelişen Açık Arşiv Erişim organizasyonlarının gelişim sürecini (Swan, Alma 2016) kurumsal düzeyde henüz yeterince tamamlayamamış olmaları ve bu alanda kullanılan standart model yapı ve politikaların olmayışı veya yetersiz oluşu, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim uygulamalarını istenilen düzeyde değildir. Araştırmanın sınırlılıkları ise, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarına sahip olan 146 kurum ile sınırlanmıştır.

4.1.Bulgular

Araştırma ile, Türkiye’de kurumsal yapıya sahip olan KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapıları incelenmiştir. Araştırma sürecinde Türkiye’de mevcut olan toplamda 146 adet KAA erişim organizasyonu tespit edilmiş ve hepsine de ulaşılmıştır. Araştırmada betimleme yöntemi kullanarak bulgular istatistik değerleri ile birlikte orta konmuştur. Araştırmanın sonuç bölümünde ise, bulgular tartışılarak sonuç raporu olarak ifade edilmiştir.

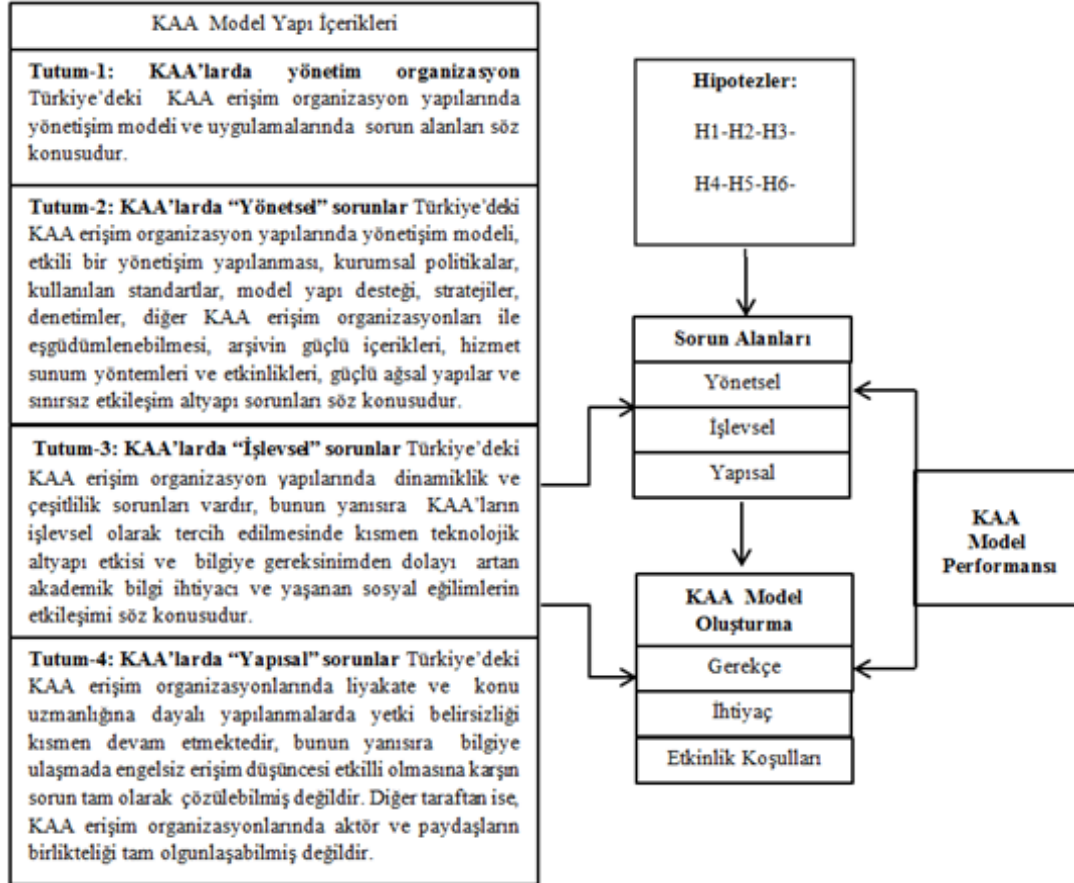
4.2.Araştırmanın Literatür İncelemesi

Araştırmanın literatürü olarak, araştırma konusu ile ilgili olarak Türkiye’de ve dünyada öne çıkan bilimsel literatürden yararlanılmıştır. Bunlar; Alma Swan’ın (2016), Açık Erişim Literatürü (Open Access Literature) başta olmak üzere 2014 yılında başlayan Türkiye ulusal “Açık Erişim Arşiv Çalıştayı ve Sonuç Bildirgelerinin yanı sıra, ANKOS’un “Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler” içerikli çalışmaları izlemiştir. Açık bilim ve açık erişim konusunda önde gelen çalışmalar içerisinde Yaşar Tonta’nın “Açık Bilim ve Açık Erişim Ekosistemi” (2015) ve Açık Erişim konusundaki diğer çalışmaları, Korhan Levent Ertürk ve M. E. Küçük’ün, (2010), Bilimsel Bilginin Görünürlüğü: Hacettepe Üniversitesi’nde Açık Erişim Farkındalığı, Bülent Karasözen, Burcu Zan ve Doğan Atılğan’ın, “Türkiye’de Açık Erişim ve Bazı Ülkelerle Karşılaştırma” (2010) çalışması, Orhan Alav’ın Türkiye’de Kurumsal Açık Erişim Arşiv Yönetişimi Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi (Doktora Tezi) ve Açık Bilim: Açık Erişim Türkiye, Türkiye’deki Kurumsal Açık Erişim Arşiv Organizasyonlarının Yönetişim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (kitap) isimli çalışmaları nı, Budapest Open Access Initiative / Budapeşte Açık Erişim Girişimi (2003), “Bethesda ve Berlin Açık Erişim Bildirgeleri”, HANDLE, OpenAIRE, OpenDOAR ,PASTEUR4OA , TÜBİTAK ve YÖK-Örnek Açık Erişim Politikası, YAAP: Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi, Durmuş Ekiz’in Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Şeref Kalaycı’nın, Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri ve SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri isimli çalışmalarına ilaveten Saim Kaplan’ın Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri isimli bilimsel çalışmaları çalışmanın temel literatürünü oluşturmaktadır.

5.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada betimleme yöntemi (Ekiz, 2009) kullanılmıştır. Kullanılan betimleme yöntemi ile mevcut olayların, daha önceki olay ve koşullar ile ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimlerin açıklanması hedeflenmiştir. Çalışmada kullanılan betimleme yöntemi ile araştırmalarda durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye hangi yöne gitmeliyiz? gibi sorulara o güne ait güncel verilere dayanarak (Kaptan, 1995) yanıt aranmıştır. Çalışmada, araştırma evrenini temsil eden örneklem grubuna internet destekli web sunucu üzerinden e-posta (Şanlı, 2012) vasıtası ile çalışmanın kuramsal yapısını destekleyen araştırma konusuyla ilgili anket çalışması uygulanmış ve öngörülen sürede geri dönüşüm sağlanmıştır. Araştırmanın kavramsal model yapı içerikleri; KAA erişim organizasyonlarındaki tutumlar, hipotezler (Şekil-1), yönetim sorun alanları (yapısal, işlevsel, yapısal) ve model oluşturma (gerekçe, ihtiyaç ve etkinlik koşulları) unsurlarından oluşmaktadır.

Şekil 1. KAA Araştırma Kavramsal Yapı İçerikleri: Tutumlar, Hipotezler, Sorun Alanları, Model Oluşturma Gerekçeleri

5.1.Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma ile Türkiye'deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim uygulamalarının değerlendirilmesi ele alınmıştır. Araştırmanın saha çalışmasında KAA erişim organizasyonlarına yönelik 26 sorudan oluşan anket çalışması uygulanmıştır. Anket çalışmasının ilk 8 sorusu KAA erişim organizasyonlarını tanımlamaya yönelik diğer 18 soru ise KAA erişim organizasyonlarının yönetim

alanlarını içeren (ölçek) sorularından oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise, araştırmanın evreni içerisinden araştırmaya cevap veren 97 KAA erişim organizasyonu oluşmaktadır. Örneklem araştırma evrenini temsil oranı ise %67'dir. Araştırmanın saha uygulamasında araştırma evrenini oluşturan 146 KAA erişim organizasyonuna toplamda 26 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Anket sorularının ilk sekiz sorusu tanımlama sorularından oluşmasına karşın diğer 18 soru Türkiye'deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim sorun alanlarını içeren sorulardan oluşmuştur. Araştırmada uygulanan anket çalışması ve anket verilerinin analizinde SPSS 20.0 istatistik programından yararlanılmıştır.

5.2.Tanımlayıcı sorular

Bu bölümde Türkiye'de ki KAA erişim organizasyonlarının mevcut yapılarını tanımlayan bilgi edinme soruları yer almaktadır. Bu sorular; KAA erişim organizasyonlarının açık erişim yapılanmaları ve bu organizasyonlarını yöneten kişilerin görevleri, yetkileri, KAA'ların nasıl yönetildikleri, ulusal ve uluslararası ağsal etkileşimleri, açık arşivler girişimi üst veri harmanlama protokolü (OAI-PMH), açık arşivin güncellenme periyotları ve kurum dışı destek alma sorularını içermektedir.

5.3.Veri Analizi

Verilerin analizinde (SPSS 20.0) programı kullanılmıştır. Araştırmada örneklem gruba uygulanan anketin döngü verilerinin tanımlayıcı frekans analizleri yapılarak değişkenler arasındaki anlamlılık ilişkileri değerlendirilmiştir (Tekin, 2008). Çalışmanın temel analizini ise faktör analizi oluşturmuştur. Faktör analizi, literatürde "birbirleri ile ilişkili çok sayıdaki değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistik tekniklerinden birisi olarak" tanımlanır (Kalaycı, 2010a,10). Çalışmada uygulanan faktör analizinde ölçeğin güvenilirlik katsayısı ve değerleri, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri ve Cronbach's Alpha, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO), Bartlett's, Kolomogorov-Simirnov ve Anova testleri ile birlikte yorumlanmıştır.

5.4.Ölçeğin Geliştirilmesi

Araştırma ile geliştirilen beşli Likert modelindeki "KAA Ölçeğin" güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı %93,1 oranında yüksek ve geçerli oranda çıkmıştır. "KAA Ölçeğinin" geliştirilmesinde araştırmada yapılan faktör analizi belirleyici olmuştur. Araştırmada yapılan faktör analizleri sonucunda, "KAA Ölçeği'ni" oluşturan maddelerin örneklem yeterliliğinin olasılık istatistiksel anlamlılık değeri ($p < 0,05$; $p < 0,000$) Bartlett's küresellik testine tâbi tutulmuştur. Ayrıca, geliştirilen "KAA Ölçeği'nin verileri" Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği testi² ve Bartlett's küresellik testine³ tâbi tutularak ölçeğin güvenilirlik katsayısı, anlamlılık değeri ve geçerliliği ölçülmüştür. Çalışmada uygulanan anket/ölçek verilerinin istatistik analiz sonuçlarına göre "KAA Ölçeği"nin faktör analizi sonucu açıklanan varyans yüzdesi (69,529) olarak tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda KAA ölçeğine ilişkin yönetsel boyutu 11 madde ile birinci faktör altında, işlevsel boyutu üç madde ile ikinci faktör altında ve yapısal boyutu üç madde ile üçüncü faktör altında toplandığı görülmüştür (Tablo:8-9). Araştırma ile

²Kaiser Meyer Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Testi: Bu test, örneklem analiz için yeterli olup olmadığını açıklar. KMO 0 ile 1 arasında değer alır çıkan değer 1'e ne kadar yakınsa örneklem o kadar faktör analizine uygundur. KMO değerinin 0,50'den büyük olması gerekir.

³ Bartlett Testi: Bu test, veri matrisinin birim matris olup olmadığına, değişkenler arasındaki korelasyonun yeterli olup olmadığına karar verir. Anlamlılık değeri $< 0,05$ ise veri seti faktör analizi için uygundur. Bkz. Field, A (2000), Discovering statistics using using SPSS for Windows, London: Sage Publication.

Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim sorun alanlarına ilişkin uygulanan anket (ölçek) sorularında ortaya konan hipotezlerin anlamlılık değerleri ölçülmeye çalışılmıştır.

5.4.Araştırma Bulguların İstatistiksel Analizi ve Yorumlanması

Bulguların yorumlanması

Çalışmanın bu kısmında Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarına yönelik uygulanan anket bilgilerinin faktör analizinin istatistiksel sonuçlarına yer verilmiş olup, elde edilen bulgular tablolarla birlikte yorumlanmıştır.

Tanımlayıcı bilgilere ilişkin bulgular

Bu bölümde araştırmada KAA erişim organizasyonlarına yönelik uygulanan ankette yer alan tanımlayıcı bilgilerin istatistiksel bilgilerine yer verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Tanımlayıcı Bilgilere İlişkin Bulgular

Tanımlayıcı Bilgiler	Frekans	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
S.1-Açık Arşiv Erişim organizasyonuna sahip olma durumu			
Evet	86	88,7	88,7
Oluşturuluyor	11	11,3	100,0
Toplam	97	100,0	
S.2 Görev Tanımı			
Daire Başkanı	62	63,9	63,9
Uzman	19	19,6	83,5
Şube Müdürü	11	11,3	94,8
Koordinatör Müdürü	3	3,1	97,9
Daire Başkan Yardımcısı	2	2,1	100
Toplam	97	100,0	
S.3-Kurumsal Açık Arşiv Erişim organizasyonu yönetimi			
Görevlendirme esasına dayalı	79	81,4	81,4
Çalışma grubuna dayalı	9	9,3	90,7
Yönlendirme komitesine dayalı	7	7,2	97,9
Özel gruba dayalı	2	2,1	100,0
Toplam	97	100,0	
S.4-Kurumsal Açık Arşiv Erişim organizasyonunuz uluslararası diğer açık arşiv platformları ile ağsal etkileşim durumu			
Evet	74	76,3	76,3
Hayır	23	23,7	100,0
Toplam	97	100,0	
S.5- Açık Arşiv Erişim platformlarındaki faaliyetler			
OpenAIRE+	34	35,1	35,1
ROARMAP	12	12,4	47,5
Bilgi Yok	12	12,4	59,9
OpenDOAR	11	11,3	71,2
Faaliyet Yok	10	10,3	81,2
MedOANet	8	8,2	89,7
PASTEURE4OA	7	7,2	96,9
BASE	3	3,1	100
Toplam	97	100,0	
S.6-Kurumsal Açık Arşiv Erişim organizasyonlarının OAI-PMH uyumu			
Evet	80	82,5	82,5
Hayır	17	17,5	100,0
Toplam	97	100,0	

S.7-Kurumsal Açık Arşiv Erişim organizasyonunun very güncelleme zaman aralığı			
Düzensiz Güncelleme	45	46,4	46,4
Düzenli Güncelleme	32	33,0	79,4
Rastgele Güncelleme	20	20,6	100
Toplam	97	100,0	
S.8-Kurumsal Açık Arşiv Erişim yönetiminde destek alma durumu			
ANKOS	31	32,0	32,0
Üniversiteler	18	18,6	50,6
Kişisel Çalışmalara Dayalı	18	18,6	69,2
TÜBİTAK	10	10,3	79,5
YÖK	6	6,2	87,5
Sönmez Çelik	6	6,0	91,7
Özel Yazılım Şirketleri	5	5,2	96,9
Google Group	3	3,1	100
Toplam	97	100,0	

Türkiye'deki KAA erişim organizasyonlarına yönelik saha çalışması araştırmasında araştırma örneklem grubuna uygulanan anketin ilk sekiz sorusunda tanımlayıcı bilgilere ilişkin sorular yer almıştır. Soruların istatistiksel analiz sonuçları yukarıdaki tabloda frekans, yüzde ve kümülatif yüzde dağılım değerleri ile birlikte verilmiştir. (Tablo 1)⁴

Kurumsal açık arşiv ölçeğinin güvenilirlik analizi

Çalışmanın bu bölümünde KAA ölçeği ilk olarak güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve sonuçları aşağıdaki Tablo 2'de sunulmuştur. Literatür değerlerine göre Cronbach's Alpha 0,00 ile 0,40 arasında ise ölçek güvenilir değildir. Alpha değeri 0,40 ile 0,60 arasında yer alırsa ölçeğin güvenilirliğinin düşük olduğu, 0,60 ile 0,80 arasında yer alırsa ölçeğin oldukça güvenilir olduğu ve 0,80 ve 1,00 arasında yer alırsa ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu belirtilmektedir (Kalaycı, 2014b,401-414). Bu bağlamda araştırma verilerine dayalı olarak elde edilen sonuçlara göre KAA ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı %90,3 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin oldukça yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu ifade etmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. KAA Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi Sonucu

Güvenilirlik İstatistikleri	
Cronbach's Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
0,903	18

Kurumsal Açık Arşiv Ölçeğinin Merkezi Eğilim Değerleri Faktör dağılımının bu bölümünde KAA ölçeğinde yer alan maddelerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarına ilişkin değerler sunulmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. KAA Ölçeğinin Bazı Merkezi Eğilim Değerleri

KAA Ölçeğinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
S.9-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda yönetim modeli durumu (var/yok)	97	2,948	1,277
S.10-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde arşiv içeriğinin etkisi	97	3,309	1,102

⁴Araştırma anketinde yer alan 8 sorudan oluşan tanımlayıcı soruların istatistiksel değerleri çalışmanın makale sayfa sınırlarını aşması nedeni ile yalnızca tablo değerleri ile birlikte verilmiştir.

S.11-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde gelişmiş teknolojik altyapı düzeyi	97	2,639	0,970
S.12-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde etkili yapılandırma çerçevesi	97	3,319	1,066
S.13-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde karmaşıklık durumu	97	3,113	1,223
S.14-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde dinamiklik ve çeşitlilik düzeyi	97	2,783	1,091
S.15-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonu dünya normlarına uygunluğu	97	3,288	1,345
S.16-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda kurumsal politikaların yeterlilik düzeyi	97	3,371	1,130
S.17-Kurumun, açık arşiv erişim yönetim içerikleri konusunda model/yapı desteği alma durumu	97	3,154	1,064
S.18-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon denetimi	97	3,422	1,144
S.19-Kurumun açık arşiv erişim yönetimi ve diğer KAA arşiv erişim organizasyonları ile eşgüdümü	97	3,206	1,126
S.20-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde yetki belirsizliği sorunu	97	3,433	1,079
S.21-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon aktörleri ve/veya paydaşları etkileşimi	97	3,061	0,966
S.22-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon hizmet sunum yöntemleri ve etkinliklerinin düzeyi	97	3,154	1,092
S.23-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda güçlü ağsal yapı ve sınırsız etkileşim düzeyi	97	3,278	1,028
S.24-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunun gelişiminde “engelsiz erişim düşüncesi” etkisi	97	2,752	1,154
S.25-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonuna ilgi, artan akademik bilgi ihtiyacı ve yaşanan sosyal eğilimler	97	2,628	1,157
S.26-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon stratejilerinin yeterlilik düzeyi	97	3,422	1,135

Tablo 3'te yer alan merkezi eğilim değerleri beşli “Likert Ölçek” model uygulamasına dayalı olarak standart beş puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Kurumsal açık arşiv ölçeğinin örneklem yeterliliği ve faktör analizine uygunluk testleri

Araştırmanın bu bölümünde KAA Ölçeği'ne uygulanan faktör analizi ile Döndürülmüş Bileşen Matrisi (Rotated Component Matrix) tablosu ile ölçeğin maddelerinin varimax değerleri (Tablo 4) ve KAA Ölçeği'ne uygulanan faktör analizi sonucunda elde edilen boyutlar ve içerdikleri maddeleri veren Bartlett's, Kolmogorov-Smirnov, Anova testleri ve grup istatistik değerleri yer almıştır. (Tablo 7.8.9.10.11).

Kurumsal açık arşiv ölçeğinin döndürülmüş bileşen matrisi (varimax) değerleri

Araştırmanın bu bölümünde yer alan “Döndürülmüş Bileşen Matrisi (Rotated Component Matrix)” tablosunda ölçeğin maddelerinin Varimax değerleri gösterilmiştir. Varimax tablosunda döndürülmüş bileşen matrisi ile KAA ölçeğinin yönetsel, işlevsel ve yapısal boyutlarını içeren maddelerin en yüksek faktör yükleri belirtilmiştir. (Tablo 4)

Tablo 4. KAA Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşen Matrisi (Varimax) Tablosu

KAA Ölçeğinin Maddeleri	Faktör Yükleri		
	1	2	3
YÖNETSEL			
S.9-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda yönetim modeli durumu (var/yok)	0,868	0,195	0,113
S.15-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonu dünya normlarına uygunluğu	0,867	0,133	0,259
S.12-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde etkili yapılandırma çerçevesi	0,827	0,352	-

S.16-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda kurumsal politikaların yeterlilik düzeyi	0,823	0,193	0,250
S.17-Kurumun, açık arşiv erişim yönetim içerikleri konusunda model/yapı desteği alma durumu	0,821	0,221	-
S.26-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon stratejilerinin yeterlilik düzeyi	0,757	-	0,434
S.18-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon denetimi	0,753	0,256	0,360
S.19-Kurumun açık arşiv erişim yönetimi ve diğer KAA arşiv erişim organizasyonları ile eşgüdümü	0,689	0,322	0,294
S.10-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde arşiv içeriğinin etkisi	0,624	0,494	0,205
S.22-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon hizmet sunum yöntemleri ve etkinliklerinin düzeyi	0,603	0,273	0,283
S.23-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda güçlü ağsal yapı ve sınırsız etkileşim düzeyi	0,537	0,429	0,410
İŞLEVSEL			
S.14-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde dinamiklik ve çeşitlilik düzeyi	0,277	0,782	-
S.11-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde gelişmiş teknolojik altyapı düzeyi	0,345	0,728	-
S.25-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonuna ilgi, artan akademik bilgi ihtiyacı ve yaşanan sosyal eğilimler	-	0,725	0,500
YAPISAL			
(Ters)S20-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde yetki belirsizliği sorunu	0,199	-	0,682
S.24-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunun gelişiminde “engelsiz erişim düşüncesi” etkisi	0,188	0,391	0,679
S.21-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon aktörleri ve/veya paydaşları etkileşimi	0,465	0,192	0,541

Kurumsal açık arşiv ölçeğinin örneklem yeterliliği ve faktör analizine uygunluk testlerinin değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde KAA Ölçeği'ne uygulanan faktör analizi sonucunda elde edilen boyutlar ve içerdikleri maddeleri veren testler yer almıştır. Bunlar; Bartlett's, Kolomogorov-Simirnov, Anova testleri ve grup istatistik değerlerinden oluşmaktadır (Tablo 5-13).

Tablo 5. KAA Ölçeğinin Örneklem Yeterliliği ve Faktör Analizine Uygunluk Tablosu

Boyutlar (Yönetmel-İşlevsel-Yapısal)	Faktör Yüklü	Ortalama	Varyans
Faktör 1: YÖNETSEL		3,261	39,315
S.9-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda yönetim modeli durumu (var/yok)	0,868		
S.15-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonu dünya normlarına uygunluğu	0,867		
S.12-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde etkili yapılandırma çerçevesi	0,827		
S.16-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda kurumsal politikaların yeterlilik düzeyi	0,823		
S.17-Kurumun, açık arşiv erişim yönetim içerikleri konusunda model/yapı desteği alma durumu	0,821		
S.26-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon stratejilerinin yeterlilik düzeyi	0,757		
S.18-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon denetimi	0,753		
S.19-Kurumun açık arşiv erişim yönetimi ve diğer KAA arşiv erişim organizasyonları ile eşgüdümü	0,689		
S.10-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde arşiv içeriğinin etkisi	0,624		

S.22-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon hizmet sunum yöntemleri ve etkinliklerinin düzeyi	0,603		
S.23-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunda güçlü ağsal yapı ve sınırsız etkileşim düzeyi	0,537		
Faktör 2: İŞLEVSEL		2,683	16,556
S.14-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde dinamiklik ve çeşitlilik düzeyi	0,782		
S.11-Kurumun açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde gelişmiş teknolojik altyapı düzeyi	0,728		
S.25-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonuna ilgi, artan akademik bilgi ihtiyacı ve yaşanan sosyal eğilimler	0,725		
Faktör 3: YAPISAL		3,082	13,659
(T)*S20-Kurumun açık arşiv erişim yönetiminde yetki belirsizliği sorunu	-0,682		
S.24-Kurumun açık arşiv erişim organizasyonunun gelişiminde “engelsiz erişim düşüncesi” etkisi	0,679		
S.21-Kurumun açık arşiv erişim organizasyon aktörleri ve/veya paydaşları etkileşimi	0,541		
KMO Değeri	0,906		
Bartlett’in Küresellik Testi χ^2 Değeri	1252,301		
Anlamlılık	0,000		
Toplam Açıklanan Varyans Değeri	69,529		
17 Maddenin Güvenilirlik Katsayısı	0,931		

Tablo 5’te görüldüğü gibi, “KAA Ölçeği’nin” verileri faktör analizi uygulaması öncesinde Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği testi ve Bartlett’s küresellik testine tabi tutulmuştur. Kaiser Mayer Olkin (KMO) örneklemin analiz için yeterli olup olmadığını açıklar. KMO 0 ile 1 arasında değer alır çıkan değer 1’e ne kadar yakınsa örneklem o kadar faktör analizine uygundur bunun için KMO değerinin 0,50’den büyük olması gerekir. Bartlett testi ise, veri matrisinin birim matris olup olmadığına, değişkenler arasındaki Korelasyonun yeterli olup olmadığına karar verir. Anlamlılık değeri $<0,05$ ise veri seti faktör analizi için uygundur. Tablo 5’de görüldüğü gibi yapılan faktör analizleri sonucunda, “KAA Ölçeği’ni” oluşturan maddelerin örneklem yeterliliğinin ,906 seviyesinde olduğu, Bartlett’s küresellik testinin sonucunun da anlamlı olduğu ($p<0,05$; $p:,000$) belirlenmiştir. Yapılan ilk faktör analizi sonucunda “KAA Ölçeği’ni” oluşturan bazı maddelerin anlamsız boyutlar altında toplandığı ve bazı maddelerin ise düşük derecede yüklendiği belirlenmiştir. Bu nedenle ölçekten kusurlu görülen madde çıkarılıp faktör analizi birkaç defa daha tekrar edilerek çalışmanın amacını en uygun olacak şekilde gerçekleştiren faktör yapısına ulaşılmaya çalışılmıştır. “KAA Ölçeği” ile ilgili yapılan analizler sonucunda bir madde (13. madde) ölçekten çıkarılmıştır.5 Bununla birlikte ölçeğin 20. maddesinin olumsuz anlam ifade etmesinden dolayı faktör analizi öncesinde ters kodlama yapılarak bu soru olumlu hale dönüştürülmüştür. Ölçeğin ilk hali 18 madde

*(T): “Ters Varimax” uygulaması. Bu yönteminde daha az değişkenle faktör varyanslarının maksimum olması sağlanacak şekilde ters döndürme yapılır. Çalışmada ortaya çıkan eksi değer varimax döndürme tekniği ile döndürülerek anlamlı hale dönüştürülmüştür. Bkz. Tavşancıl, E. (2002). Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınları, s.50.

⁵Faktör dağılımında 13. Maddenin çıkarılma nedeni, maddenin hem farklı bir boyut altında yer alması hem de faktör yükünün 0.50’nin altında kalarak faktör değerini temsil etmemesinden dolayıdır. (Madde 13: Kurumumuz açık arşiv erişim yönetiminde karmaşıklık mevcuttur.)

iken, çıkarılan bir maddeden sonra, ölçek 17 madde halinde şekillenmiştir. “KAA Ölçeği’nde” yapılan son faktör analizi sonucunda ölçek verileri; yönetsel, işlevsel ve yapısal olarak olarak 3 boyutta toplanmış (Tablo 4 ve 5) ve ölçeğin açıklanan yüzdesinin 69,529 oranında geçerli olduğu belirlenmiştir. KAA Ölçeği’ne uygulanan birinci faktör toplam varyansın %39,31’ini açıklamakta olup “Yönetsel” olarak isimlendirilmiş ve 11 değişkenden oluşmuştur. Toplam varyansın %16,56’sını açıklayan ikinci faktör “İşlevsel” olarak isimlendirilmiş ve üç değişkenden oluşmuştur. Üçüncü faktör toplam varyansın %13,66’sını açıklamakta olup “Yapısal” olarak isimlendirilmiş ve üç değişkenden oluşmuştur. Çalışmada, faktör analizi sonucunda tekrar güvenilirlik analizi uygulanmış ve genel güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha Katsayısı) bulunmuştur. KAA Ölçeği’nin 17 Maddelik genel güvenilirlik katsayısı %93 olarak tespit edilmiştir. Yapılan ikinci güvenilirlik analizi “Cronbach Alpha” testinde ise elde edilen her bir faktörün ortalamaları alınmıştır. Yönetsel faktörünün ortalaması 3,261; İşlevsel faktörünün ortalaması 2,683; Yapısal faktörünün ortalaması 3,082 olarak tespit edilmiştir (Tablo 5). Sonuç itibarı ile araştırma evrenimizi temsil eden toplamda 146 KAA erişim organizasyonu içerisinde araştırmaya katılan ve araştırma evrenimizi temsil eden 97 adet KAA erişim organizasyon örneklemin verileri ve ölçeğimizde yer alan değerlere göre Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim sorun alanlarının dağılımının %69.5’lik yüksek oranda anlamlılık taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının sorun alanlarının dağılımı yönetsel (%39,3), işlevsel (%16,6) ve yapısal (%13,7) alanlarda toplanarak anlamlandırıldığı görülmektedir.

Kurumsal açık arşiv ölçeğinde toplanan anlamlı boyutlar (yönetsel-işlevsel-yapısal)

Araştırmanın bu bölümünde, KAA ölçeğinde toplanan yönetim alanları “yönetsel”, “işlevsel” ve “yapısal” anlam boyutlarında maddeler halinde toplandığı görülmektedir. (Tablo 6)

Tablo 6. KAA Ölçeğine Uygulanan Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Boyutlar ve İçerdikleri

Boyut Adı	Maddeler
Yönetsel	9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26.
İşlevsel	11, 14, 25.
Yapısal	20, 21, 24.
Çıkarılan Madde/ler	13

Tablo 6’da görüldüğü üzere; yönetsel boyutunun 9., 10., 12., 15., 16., 17., 18., 19., 22., 23. ve 26. işlevsel boyutunun 11., 14. ve 25.yapısal boyutunun 20., 21. ve 24. maddelerden oluştuğu gösterilmektedir. Araştırmanın faktör analizi sonucunda elde edilen verilere göre Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetsel sorun alanlarındaki boyutların anlamlılık göstergesi “yönetsel” alanda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yapıyı “işlevsel” ve “yapısal” boyutlarının izlediği görülmektedir. (Tablo 6).

Kurumsal açık arşiv ölçeğinin normallik (kolmogorov-smirnov test) analiz sonucu

Araştırmanın bu bölümünde KAA ölçeğinin normallik değerlerini ölçen Kolmogorov-Smirnov Testi uygulamasının ölçek değerleri incelenmiştir (Tablo 7). Bu incelemede, araştırmanın amacına yönelik oluşturulan hipotezleri test etmek için kullanılan parametrik testleri belirlemek için KAA ölçeğinin boyutlarına normallik testi yapılmıştır. Tablo 7’de sunulan analiz sonucunda, ($p>0,05$; $p_{:,582}$) KAA ölçeğinin normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, araştırmanın hipotezlerine yönelik ikiden fazla değişkeni ölçmek için ANOVA Testlerine ihtiyaç duyulmuştur.

Tablo 7. KAA Ölçeğinin Normallik (Kolmogorov-Smirnov Test) Analizi Sonucu

Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Test Sonucu	
	KAA Ölçeği
N	97
Kolmogorov-Smirnov Z	0,777
Anlamlılık	0,582

5.5.Kurumsal Açık Arşiv Ölçeğinin Tanımlayıcı Değişkenlere Göre Farklılık Analizi Sonuçları

Çalışmanın bu bölümünde, KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapılarındaki tanımlayıcı değişkenler “yapısal”, “yönetimsel” ve “işlevsel” boyutlarda ele alınmıştır. Bu bölümde, örneklem grubunun KAA ölçek anketinde vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda, KAA ölçeği “ANOVA” testine tabi tutularak değişkenler arasındaki anlamlılık değerlerinin farkı olup olmadığı tespit edilmiştir. Anova testi ile değişkenler arasındaki farklılık “yapısal”, “yönetimsel” ve “işlevsel” boyutta ve hipotezlerin anlamlılık testi ile birlikte değerlendirilmiştir.

KAA ölçeğinin “YAPISAL” boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonu nasıl yönetilmelidir değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için “ANOVA Testi” uygulanmıştır. (Tablo 8)

Tablo 8. KAA Ölçeğinin YAPISAL Boyutu ile Açık Arşiv Erişim Organizasyonu Nasıl Yönetilmelidir Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Tanımlayıcı 3.Soru)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boyutu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
YAPISAL	Gruplar Arası	2,098	3	0,699	2,388	0,074
	Gruplar İçi	27,242	93	0,293		
	Toplam	29,340	96			

* $p < 0,05$

Tablo 8 'de görüldüğü gibi KAA ölçeğinin “yapısal” boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonu nasıl yönetilmelidir değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşamamıştır. Bu sonuç ile, “(H₁) KAA ölçeğinin açık arşiv erişim organizasyonu yönetim şekilleri arasında yapısal boyut açısından anlamlı bir farklılık vardır” 1.hipotezin ($p > 0,05$; $p : 0,074$) desteklenmediği görülmektedir.

Tablo 9. KAA Ölçeğinin YAPISAL Boyutu ile Açık Arşiv Erişim Organizasyonun Etkili Yapılandırma Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Ölçeğin 12.Sorusu)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boyutu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
YAPISAL	Gruplar Arası	4,166	4	1,042	3,807	0,007
	Gruplar İçi	29,092	92	0,327		
	Toplam	29,340	96			

* $p < 0,05$

Tablo 9'da görüldüğü gibi KAA ölçeğinin “yapısal” boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun etkili yapılandırma değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, “(H₂) KAA ölçeğinin yapısal boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun etkili yapılandırma değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır” 2.hipotezin ($p < 0,05$; $p : 0,007$) desteklendiği görülmektedir.

Tablo 10. KAA Ölçeğinin YÖNETSEL Boyutu ile KAA Organizasyonlarında Kurumsal Politikalar Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Ölçeğin 16.Sorusu)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boytu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
YÖNETSEL	Gruplar Arası	66,132	4	16,533	75,786	0,000
	Gruplar İçi	20,070	92	0,327		
	Toplam	86,203	96			

* p<0,05

Tablo 10'da görüldüğü gibi KAA ölçeğinin “yönetSEL” boyutu ile KAA organizasyonlarında kurumsal politikalar değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, “(H₃) KAA ölçeğinin yönetSEL boyutu ile KAA organizasyonlarında kurumsal politikalar değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır” 3.hipotezin (p<0,05;p:0,000) desteklendiği görülmektedir.

Tablo 11. KAA Ölçeğinin YAPISAL Boyutu ile KAA Organizasyonlarında Karmaşıklık Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Ölçeğin 13.Sorusu)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boytu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
YAPISAL	Gruplar Arası	3,151	4	0,788	2,767	0,032
	Gruplar İçi	26,190	92	0,285		
	Toplam	29,340	96			

* p<0,05

Tablo 11'de görüldüğü gibi KAA ölçeğinin “yapısal” boyutu ile KAA organizasyonlarında karmaşıklık değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, “(H₄) KAA ölçeğinin yapısal boyutu ile KAA organizasyonlarında karmaşıklık değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır” 4.hipotezin (p<0,05; p:0,032) desteklendiği görülmektedir.

Tablo 12. KAA Ölçeğinin YÖNETSEL Boyutu ile KAA Organizasyonlarında Yetki Belirsizliği Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Ölçeğin 20.Sorusu)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boytu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
YÖNETSEL	Gruplar Arası	14,949	4	3,737	4,825	0,001
	Gruplar İçi	71,254	92	0,775		
	Toplam	86,203	96			

* p<0,05

Tablo 12'de görüldüğü gibi KAA ölçeğinin “yönetSEL” boyutu ile KAA organizasyonlarında yetki belirsizliği değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, “(H₅) KAA ölçeğinin yönetSEL boyutu ile KAA organizasyonlarında yetki belirsizliği değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır” 5.hipotezin (p<0,05; p:0,001) desteklendiği görülmektedir.

Tablo 13. KAA Ölçeğinin İŞLEVSEL Boyutu ile Açık Arşiv Erişim Organizasyonun Stratejileri Değişkeni Arasındaki İlişkiler (Ölçeğin 26.Sorusu)

ANOVA Testi						
KAA Ölçeğinin Boytu		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F	Anlamlılık (p)
İŞLEVSEL	Gruplar Arası	20,979	4	5,245	9,401	0,000
	Gruplar İçi	51,325	92	0,558		
	Toplam	72,305	96			

* $p < 0,05$

Tablo 13'te görüldüğü gibi KAA ölçeğinin "işlevsel" boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun stratejileri değişkeni arasında anlamlı ölçüde bir farklılık sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile, "(H₆) KAA ölçeğinin işlevsel boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun stratejileri değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır" 6.hipotezin ($p < 0,05$; $p : 0,000$) desteklendiği görülmektedir.

Tablo 14. Araştırmanın Hipotezlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Hipotezler	Sonuç
H ₁ : KAA ölçeğinin açık arşiv erişim organizasyonu yönetim şekilleri arasında yapısal boyut açısından anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklenmedi ($p > 0,05$; $p : 0,074$)
H ₂ : KAA ölçeğinin yapısal boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun etkili yapılandırma değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklendi ($p < 0,05$; $p : 0,007$)
H ₃ : KAA ölçeğinin yönetsel boyutu ile KAA organizasyonlarında kurumsal politikalar değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklendi ($p < 0,05$; $p : 0,000$)
H ₄ : KAA ölçeğinin yapısal boyutu ile KAA organizasyonlarında karmaşıklık değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklendi ($p < 0,05$; $p : 0,032$)
H ₅ : KAA ölçeğinin yönetsel boyutu ile KAA organizasyonlarında yetki belirsizliği değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklendi ($p < 0,05$; $p : 0,001$)
H ₆ : KAA ölçeğinin işlevsel boyutu ile açık arşiv erişim organizasyonun stratejileri değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Desteklendi ($p < 0,05$; $p : 0,000$)

Araştırmada, KAA erişim organizasyonlarının yönetim alanlarının sorunları üzerine ortaya konulan altı adet hipotez Anova testi ile test edilmiştir. Faktör analizinde KAA ölçeğinin boyutları yapısal, işlevsel ve yönetsel olarak ele alınarak ölçeğin ve hipotezlerin yönetim değişken ilişkileri ile test edilerek ortaya konan hipotezlerin anlamlılığı sınınmıştır. Sonuç itibarı ile KAA erişim organizasyonlarının yönetim alanlarına yönelik araştırmada ortaya konulan hipotezlerin beş adeti (H₂, H₃, H₄, H₅, H₆) anlamlı olarak desteklenmiş, bir adet hipotez ise anlamsız olarak destek görmemiştir (Tablo 14).

5.6.Özgün Değer ve Pratik Etkileri

Çalışmada özgün olarak geliştirilen "KAA Ölçeği" ve "KAA Yönetişim Model" önerisi Türkiye'deki KAA erişim organizasyon yapılarına pratik olarak uyarlanabilir ve kullanılabilir özgünlüğe sahiptir. Çalışmanın nihai amacı ölçek geliştirmek ve model önerisi ortaya koymak değildir. Araştırma ölçeği⁶ ve model önerisi çalışmada ortaya çıkan KAA erişim organizasyonlarının eksik olan yönlerine yönelik ihtiyaca binaen oluşturulmuştur.

⁶ Ölçek: Araştırmada geliştirilen ölçek sorularını araştırmanın evreni olan KAA erişim sistemi olan 146 kuruma (üniversiteler) sorulmuştur. Ölçek sorularına geri dönüşüm yapan kurum sayısı 97 kurudan oluşmaktadır. (Bkz. Ek-A)

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın sonuç değerlendirmesi ve bulguları ile, Türkiye ve dünyada son 20 yıl içerisinde “açık bilim” (open science) anlayışına dayalı olarak gelişen “açık erişim” (open access) organizasyonların Türkiye’deki yapılanmalarının (2004-2018) kurumsal yapılanmaları ve işleyişi “yapısal”, “işlevsel” ve “yönetmel” boyutta değerlendirilmiştir

Çalışmanın sonuç bulguları;

- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının kurumsal yapılanma sorunları söz konusu olup kurumsal yapılanma süreci halen devam etmektedir.
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapılarında öncelikli olarak “yapısal”, “işlevsel” ve “yönetmel” sorun alanları söz konusudur. Bu alanlar içerisinde öne çıkan sorun alanının anlamlılık değeri yükü çoğunlukla” yönetmel” sorun alanları içerisinde toplandığı tespit edilmiştir. Bu yapıyı “işlevsel” ve “yapısal” boyutların izlediği tespit edilmiştir (Tablo.6).
- Çalışmada Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim alanlarına yönelik ortaya konan 6 adet hipotezin geçerliliği sınanmıştır. Altı adet hipotezin biri (H1)⁹ adeti araştırmacılar tarafından kabul görmemiş olup, beş adet hipotez ise kabul görmüştür (Tablo.14).
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim sorun alanları etkili bir yapının olmayışı, kurumsal politikaların yetersizliği, görev alanlarındaki yetki belirsizlikleri, etkili ve yetkin stratejilerin uygulanamaması temel sorun alanlarını oluşturmaktadır.
- Çalışma ile, Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim sorun alanlarına yönelik (yapısal, işlevsel ve yönetmel) Likert modelinde özgün bir ölçek geliştirilmiştir (Tablo.5).
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarında özgün bir model yapımız söz konusu değildir. Buna istinaden araştırma verilerine dayalı olarak KAA erişim organizasyonlarına yönelik model önerisi geliştirilmiştir. Model önerisi; çalışmanın verine ve model etkinlik koşullarına dayalı olarak McKinsey Enstitüsünün 7S modelinden esinlenerek geliştirilmiştir (Şekil.2).
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarına yönelik her ne kadar TÜBİTAK ve YÖK’ün Açık Bilim ve Açık Erişim model politikaları geliştirilmiş olsa da, bu politikaların kurumlar tarafından nasıl kullanılacağı henüz açıklık kazanmış değildir.
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının çalışmaları her ne kadar eksik de olsa, Türkiye, açık erişim konusunda iyi uygulamalar içeren ülkeler arasında yer almaktadır.
- Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının gelişimi dünya da gösteren açık erişim girişimleri¹⁰ ve açık erişim platform yapılarının gelişimi ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarında yaşanan eğilimlerin kurumsal yapıda artarak güçlendirilmesi gerekir. Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarında koordinasyonun sağlanabilmesi ve

⁹ Hipotez1(H1): Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim şekilleri arasında yapısal boyut açısından anlamlı bir farklılık vardır (Tablo.14).

¹⁰ Açık Erişim’in gelişimi:“Açık Erişim” düşüncesi ve uygulamalarının literatürdeki ilk gelişim süreçleri kurumsal anlamda 2002 yılında “Budapeşte Açık Erişim Girişimi” ile başladığı ve bunu Açık Erişim Yayıncılığı Üzerine “Bethesda Bildirimi”(2003) ve “Berlin Bildirgesi”nin(2003) izlediği görülmektedir.

ortak politikaların üretilmesinde İtalya’daki CINECA modelinde olduğu gibi bir yapı oluşturulmasında fayda söz konusudur. Türkiye’de KAA erişim organizasyonlarının yapısal etkinliklerinin ve öneminin anlaşılmasında “Ulusal Açık Erişim” çalıştaylarında olduğu gibi devlet olarak yeterli düzeyde farkındalık desteği sağlanabilmelidir. Türkiye’de KAA erişim organizasyonlarında yönetişimi hazırlayan koşul ve olanaklar üretken stratejilere ve doğru politikalara dayalı olarak rasyonel düzeyde hazırlanabilir. Türkiye’de KAA erişim organizasyonlarında kurumsal politikaların uygulama yeterliliği sağlanabilmelidir ve buna mukabil bu organizasyonlarda etkin olan yönetsel uygulamalar ve teknikler kullanılabilir. Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları özerk yapıda karar alabilmeli ve sorun çözme potansiyeline sahip olabilmelidir. Buna istinaden Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları kendi tanımlama kapasitelerini araştırarak üretken stratejilere dayalı olarak yönetsel yapılarında değişim ve dönüşümü sağlayabilmelidir. Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları yönetim kodlarını küresel dünyanın artan bilgi kapasitesi ve rekabet koşullarına göre sürekli güncelleyerek bilgi altyapılarını, bilgi kapasitelerini ve arşiv içeriklerini sürekli artırmalıdır. Bu bağlamda Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları örgütsel yönetim yapılarını ve sürücülerini başarı zenginliği ve uygulamalara egemen olacak şekilde inşa etmeli ve geliştirmelidirler.

Türkiye’deki KAA erişim organizasyon yapıları hizmet sunum yöntemlerini reformist bir anlayışta stratejik işbirliklerine ve geniş katılımlara açık, uluslararası çok düzlemli yapıda ağsal etkileşimde geniş ölçekli fırsatlar ve olanaklara dayalı olarak gerçekleştirebilmelidir.

Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları yönetim ve uygulama yapılarını, politikalarını, araçlarını ve çalışma yöntemlerini değişen rollere göre piyasa yönetim modeli olarak esnek yapıda ve verimlilik/performans odaklı olarak yeniden düşünerek yeniden organize etmelidirler.

Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının yönetim yapılarındaki yanlış seçim kriterleri ve çalışanların keyfiliğe dayalı rol dağılımları ve yetki belirsizliklerini ortadan kaldıracak kurumsal yönetim yapıları etkinleştirilebilmelidir. Ayrıca, KAA erişim organizasyonlarında aktör faaliyetleri ve görev dağılımları rasyonel yapıda ve değer üretebilecek şekilde inşa edilebilmelidir. Bu durumun yansırı KAA erişim organizasyonlarında karmaşıklık, dinamiklik ve çeşitlilik yönetilebilmelidir. Türkiye’de KAA erişim organizasyon yapılarında üretkenlik, verimlilik ve etkinliğin denetimleri saydam anlayış ve politikalara göre yapılabilmelidir. Türkiye’de KAA erişim organizasyonları yönetim uygulamalarına egemen olmada esnek ve yönetim yapılarında yapının kapsam ve sınırları içerikli olarak belirlenebilmelidir. Ayrıca KAA erişim organizasyonları, örgüt içi ve bilgi hizmetlerine yönelik eylemsel performanslarını ve çıktı verimliliklerini ölçmede düzenli aralıklarla SWOT analizlerinin yapılmasına ve ölçme değerlendirme metoduna göre performans odaklı verimlilik testleri yapabilmelidir. Türkiye’deki KAA erişim organizasyonlarının daha koordine ve verimli çalışabilmesi için İtalya CINECA organizasyon model örneğinde olduğu gibi KAA erişim uygulamalarını içeren açık bilim, açık veri anlayışına dayalı ve bu alanda politikalar üreten bilimsel bilgiye açık erişimlerin sağlanabilmesi için KAA erişim organizasyonları ve diğer kurumlar arasında koordinasyon sağlayan bir merkezin kurulması önerilebilir. Türkiye’deki KAA erişim organizasyonları altyapı ve kullandıkları standartları uluslararası düzeyde tutarak ağsal olarak Avrupa Araştırma Bilgi Sistemleri (EuroCRIS), Avrupa Araştırma Alanı (ERA), OpenAIRE, MedOAnet, PASTEUR4OA gibi bilgi sunun hizmetleri veren açık erişim platformlarında yer almalıdır.

KAYNAKÇA

- Açık Erişim Arşiv Çalıştayı Sonuç Bildirgesi-3 (2014),
URL:http://www.acikerisim.org/dokumanlar/ae2014_sonuc_bildirgesi.pdf
- Alav, Orhan (2018a), Türkiye’de Kurumsal Açık Erişim Arşiv Yönetişimi Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi (Yayımlanmış Doktora Tezi), Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme A.B.D., URL: <http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS02700.pdf>
- Alav, Orhan (2018b), *Açık Bilim: Açık Erişim Türkiye, Türkiye’deki Kurumsal Açık Erişim Arşiv Organizasyonlarının Yönetişim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*, İstanbul: Hiperlink Yayınevi.
- ANKOS (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu), URL: <http://www.ankos.gen.tr/web>
- ANKOS, Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler, URL:
<http://acikerisim.ankos.gen.tr/ulusalkagirisimleri.html>
- Bethesda Bildirimi (Bethesda Statement on Open Access Publishing), URL:
<http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>
- Budapest Open Access Initiative / Budapeşte Açık Erişim Girişimi (2014),
URL:<http://www.budapestopenaccessinitiative.org/translations/turkish-translation>
- Berlin Bildirgesi / Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities (2003), URL: <http://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration>
- Ekiz, Durmuş, (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayınları.
- Ertürk, Korhan Levent, M. E. Küçük, (2010), “Bilimsel Bilginin Görünürlüğü: Hacettepe Üniversitesi’nde Açık Erişim Farkındalığı” Ankara: *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (1), 63-93.
- Field, A (2000), *Discovering statistics using using SPSS for Windows*, London: Sage Publication.
- HANDLE (2016), URL: <http://hdl.handle.net>
- IYTE: İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü (2017), URL: <http://www.iyte.edu.tr>
- Karasözen, Bülent., B. U. Zan., D. Atılgan (2010), “Türkiye’de Açık Erişim ve Bazı Ülkelerle Karşılaştırma”, *Türk Kütüphaneciliği*, 24(2), 235-257,
URL:<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/597/593>
- Kalaycı, Şeref, (2010a), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kalaycı, Şeref (2014b), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (6.Baskı), bölüm içinde, Aliye Kayış, “Güvenilirlik Analizi”, Ankara: Asil Yayınları.
- Kaptan Saim (1995), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık Ofset.
- OpenAIRE (2015), URL: <https://www.openaire.eu> .
- OpenDOAR (2016), URL: <http://www.opendoar.org> .
- Örnek Üniversitesi Açık Erişim Politikası -PASTEUR4OA (2015), URL:
<http://www.pasteur4oa.org/ornek-universitesi-acik-erisim-politika-belgesi>
- Özdemirci, Fahrettin (2017), “Belge ve Arşiv Yönetiminde Yeni Ufuklar ve Kurumsal Yaklaşımlar”, Bülent Yılmaz., Turgay Baş., Semanur Öztemiz ve Meltem Dişli

- (Yay.Haz.).*Bilgi ve Belge Yönetimi Kuramsal Yaklaşımlar* içinde (s.220), İstanbul: Hiperyayın.
- Singh, Ashu, (2013), A study of role of mckinsey's 7s framework in achieving organizational excellence, *Organization Development Journal*; Chesterland, Issue: 3, Vol. 31, pp. 39-50.
- Swan, Alma (2016), Open Access Literature, (Alma Swan'ın Açık Erişim İçerikli Yayın Bibliyografyası),
URL:[http://www.openoasis.org/index.php?option=com_content%26view%3Darticle%26id%3D600%26catid%3D56wan](http://www.openoasis.org/index.php?option=com_content&view=article&id=600&catid=56wan) .
- Şanlı, Şenol (2012), *Araştırma ve Örnekleme Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların Ölçülmesi Ve Spss ile Veri Analizi. Ankara : Nobel Yayınları
- Tekin, Vasfi Nadir (2008), *İstatistiğe Giriş*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tonta, Yaşar (2015),“*Açık Bilim ve Açık Erişim Ekosistemi (Bildiri Sunusu)*” 4.Ulusal Açık TÜBİTAK, Ankara., URL: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/publicat.html>
- Türkiye’de Açık Arşiv Erişim Çalıştayları: Açık Erişim Türkiye (2016), URL: <http://www.acikerisim.org>
- Uçak Özenç, Nazan, (2009), “Bilimsel İletişim ve Üniversite Kütüphaneleri”, *Hidayet Nuhoglu'na Armağan* içinde (s.291-298), İstanbul: Pamuk Yayıncılık.
- YÖK-Örnek Açık Erişim Politikası (2017), URL: <https://acikerisim.ankos.org.tr/belgeler/OrnekUniversitePolitikasi.pdf>
- YAAP: Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi (2015), URL: <http://www.yok.gov.tr/web/acikerisim>

EKLER – EK 1

Anket Uygulanan Kurumlar (Araştırma Anketine Katılım Gösteren Kurumlar)

Sıra	Kurum Adı
1	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
2	Acıbadem Üniversitesi
3	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
4	Adnan Menderes Üniversitesi
5	Afyon Kocatepe Üniversitesi
6	Ahi Evran Üniversitesi
7	Akdeniz Üniversitesi
8	Aksaray Üniversitesi
9	Amasya Üniversitesi
10	Anadolu Üniversitesi
11	Ankara Üniversitesi
12	Artvin Çoruh Üniversitesi
13	Atılım Üniversitesi
14	Bahçeşehir Üniversitesi
15	Balıkesir Üniversitesi
16	Bartın Üniversitesi
17	Başkent Üniversitesi
18	Bayburt Üniversitesi
19	Beykent Üniversitesi
20	Bilecik Üniversitesi
21	Bülent Ecevit Üniversitesi
22	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
23	Çankırı Karatekin Üniversitesi
24	Çukurova Üniversitesi
25	Dicle Üniversitesi
26	Doğu Akdeniz Üniversitesi
27	Doğuş Üniversitesi
28	Dokuz Eylül Üniversitesi
29	Düzce Üniversitesi
30	Ege Üniversitesi
31	Erzurum Teknik Üniversitesi
32	Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi
33	Fırat Üniversitesi
34	Gaziantep Üniversitesi

- 35 Gazi Osman Paşa Üniversitesi
- 36 Gümüşhane Üniversitesi
- 37 Hacettepe Üniversitesi
- 38 Hakkari Üniversitesi
- 39 Hitit Üniversitesi
- 40 Iğdır Üniversitesi
- 41 Işık Üniversitesi
- 42 İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
- 43 İnönü Üniversitesi
- 44 İstanbul Arel Üniversitesi
- 45 İstanbul Bilim Üniversitesi
- 46 İstanbul Bilgi Üniversitesi
- 47 İstanbul Gelişim Üniversitesi
- 48 İstanbul Kültür Üniversitesi
- 49 İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- 50 İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi
- 51 İstanbul Şehir Üniversitesi
- 52 İstanbul Teknik Üniversitesi
- 53 İzmir Ekonomi Üniversitesi
- 54 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
- 55 İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi
- 56 Kadir Has Üniversitesi
- 57 Kafkas Üniversitesi
- 58 Kırklareli Üniversitesi
- 59 Kilis 7 Aralık Üniversitesi
- 60 Koç Üniversitesi
- 61 Marmara Üniversitesi
- 62 MEF Üniversitesi
- 63 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- 64 Mersin Üniversitesi Kütüphanesi
- 65 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- 66 Muş Arparslan Üniversitesi
- 67 Namık Kemal Üniversitesi
- 68 Necmettin Erbakan Üniversitesi
- 69 Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi
- 70 Okan Üniversitesi
- 71 Ordu Üniversitesi
- 72 Osmaniye Üniversitesi
- 73 Ömer Halis Özdemir Üniversitesi

- 74 Özyeğin Üniversitesi
- 75 Pamukkale Üniversitesi
- 76 Sabancı Üniversitesi
- 77 Sakarya Üniversitesi
- 78 Selçuk Üniversitesi
- 79 Siirt Üniversitesi
- 80 Süleyman Demirel Üniversitesi
- 81 Sütçü İmam Üniversitesi
- 82 Şırnak Üniversitesi
- 83 TBMM
- 84 TED Ankara Koleji (Lise)
- 85 TED Üniversitesi
- 86 TOBB Üniversitesi
- 87 Toros Üniversitesi
- 88 Trakya Üniversitesi
- 89 TÜBİTAK/ULAKBİM Cahit ARF Bilgi Merkezi
- 90 TÜBİTAK/Dergipark
- 91 Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 92 Trakya Üniversitesi
- 93 Uludağ Üniversitesi
- 94 Yalova Üniversitesi
- 95 Yıldız Teknik Üniversitesi
- 96 YÖK- Dokümantasyon Merkezi
- 97 Üsküdar Üniversitesi

EKLER – EK 2

Çalışmada Uygulanan ANKET Soruları

TANIMLAYICI BİLGİLER

Lütfen, Aşağıdaki Soruları Cevaplayınız.

(Cevap şıklarının karşısına (x) işareti kullanabilirsiniz)

1)-Kurumunuz Açık Arşiv Erişim organizasyonuna sahip mi?

- a)-Evet
- b)-Hayır
- c)-Oluşturuluyor

2)- Göreviniz?

- a)-Daire Başkanı
- b)-Daire Başkan Yardımcısı
- c)-Şube Müdürü
- d)-Uzman

3)-Kurumsal Açık Arşiv Erişim Organizasyonu nasıl yönetilmektedir? (Birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz)

- a)-Görevlendirme esasına dayalı
- b)-Bağımsız yapıya dayalı
- c)-Yönlendirme komitesine dayalı
- d)-Çalışma grubuna dayalı
- e)-Özel gruba dayalı

4)-Kurumsal Açık Arşiv Erişim organizasyonunuz uluslararası düzeyde diğer açık arşiv platformları ile ağsal etkileşim söz konusu mudur?

- a)-Evet
- b)-Hayır

5)-Dördüncü soruya evet cevabı verdiyseniz, aşağıdaki hangi açık Açık Arşiv Erişim platformlarında faaliyetleriniz var? (Birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz)

- a)-OpenAIRE+
- b)-MedOANet
- c)-PASTEURE4OA
- d)-OpenDOAR
- e)-ROAR
- f)-ROARMAP
- g)-BASE
- h)-Bilgim Yok
- i)-Diğer

6)-Kurumsal Açık Arşiv Erişim Organizasyonunuz OAI-PMH (açık arşivler girişimi üst veri harmanlama protokolü) ile uyumlu mu?

- a)-Evet
- b)-Hayır

7)-Kurumsal Açık Arşiv Erişim Organizasyonunuz düzenli olarak hangi zaman aralıklarında güncellenmektedir?

- a)-Rastgele zaman aralıklarında yapılmaktadır
- b) Düzenli olarak yapılmaktadır
- Yıllık

(Belirtiniz).....

Günlük

(Belirtiniz).....

Haftalık
Belirtiniz).....

Aylık:
(Belirtiniz).....

c)-Düzenli olarak güncellenme yapılamamaktadır

8)-Kurumsal Açık Arşiv Erişim yönetiminde aşağıdaki kurumlardan hangisinden destek almaktasınız? (Birden fazla şıkkı işaretleyebilir ya da diğerlerinde açıklayabilirsiniz)

- a)-TÜBİTAK
b)-YÖK
c)-ANKOS
d)-Üniversiteler
e)-Diğer

(Açıklayınız):.....

Kurumsal Açık Arşiv (KAA) - Değerlendirme Ölçek Soruları

Lütfen, aşağıdaki cümlelerin karşısında size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. (X)	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
TUTUMLAR					
9-Kurumumuzun açık arşiv erişim organizasyonunda yönetim modelimiz vardır.					
10-Kurumumuz açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde arşivimizin güçlü içeriği etkilidir.					
11-Kurumumuz açık arşiv erişiminin tercih edilmesinde gelişmiş teknolojik altyapı etkilidir.					
12-Kurumumuz açık arşiv erişim yönetiminde etkili bir yapılandırma çerçevesi söz konusudur.					
13-Kurumumuz açık arşiv erişim yönetiminde karmaşıklık mevcuttur.					
14-Kurumumuz açık arşiv erişim yönetiminde dinamiklik ve çeşitlilik bulunur.					
15-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyonu dünya normlarına uygundur.					
16-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyonunda kurumsal politikalar yeterli düzeydedir.					
17-Kurumunuz, açık arşiv erişim yönetim içerikleri konusunda model/yapı desteği alabilmektedir.					
18-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyon denetimi çokyönlü (kurum, kullanıcı ve dünya ölçeğinde) yapılmaktadır.					
19-Kurumumuz açık arşiv erişim yönetişimi, diğer açık arşiv erişim organizasyonları ile eşgüdümlüdür.					
20-Kurumumuz açık arşiv erişim yönetiminde ana sorun yetki belirsizliğidir.					
21-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyon aktörleri ve/veya paydaşları etkileşimli çalışır.					
22-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyon hizmet sunum yöntemleri ve etkinlikleri beklenen düzeydedir.					

23-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyonunda güçlü ağsal yapılar ve sınırsız etkileşim bulunuyor.					
24-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyon gelişiminde “engelsiz erişim düşüncesi” etkilidir.					
25-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyonuna ilgi, artan akademik bilgi ihtiyacı ve yaşanan sosyal eğilimlere bağlı gelişmektedir.					
26-Kurumumuz açık arşiv erişim organizasyon stratejileri yeterli düzeydedir.					